

## 'Alis resesyon diyarında'!



UĞUR GÜRSES

**B**azı kabine üyeleri 'Türkiye'nin bir resesyonla karşı karşıya olması söz konusu değil' ya da 'Türkiye resesyona girmez'

türünden iddialı açıklamalar yaparlarken, ülke gerçeklerine de ne kadar yakın olduklarını da yoruma açıyorlar.

Merak ediyoruz, yasası gereği altı ayda bir sunum yapan Merkez Bankası'ndan başka, şu kriz ortamında acaba Bakanlar Kurulu'na ekonomi ile ilgili düzenli bir sunum yapan uzman, danışman ya da DPT, Hazine gibi bir kurum var mı?

Yoksa bakanlarımız 'kendi kendilerine' mi ekonomiyi izliyorlar? Haydi, 'moraller bozulmasın' diye dışarıda 'Alis Harikalar Diyarında' kıvamında bir duruş sergileniyor. Ya içeride, 'sadece gerçeği, ama gerçeği' konuşan, anlatan biri oluyor mu? Böyle bir uzman ya da kurumun varlığına ilişkin düşünce bile çok 'rahatlatıcı' olabilirdi!

'Türkiye IMF ile anlaşma sağlayamazsa resesyona girebilir' diyen dereceleme kuruluşlarının itibarını tartışmak yerine, dediklerinde gerçeklik payının olup olmadığını düşünmek daha doğru olurdu. Malum resesyon tanımı, çok popüler hali ile 'birbirini izleyen iki çeyrekte ekonominin küçülmesi' olarak tanımlanıyor. Peki acaba ülkemiz resesyon kıyılarına doğru sürükleniyor mu?

Sanayi üretimi, ağustos ve eylül aylarında (ortalama yüzde 4.8) düşüş göstermişti. Ekim ayında da olasılıkla düşüşün devam ettiğine tanık olacağız. Merkez Bankası danışmanlarından Ercan Türkan'ın geçen yıl oluşturduğu tüketim endeksi olan 'e.t.t.e', ilk kez bu yılın ekim ayında reel olarak düşüş gösterdi.

Tüketim endeksi 'e.t.t.e', kredi kartı ve banka kartları ile yapılan harcamalardan hesaplanıyor. Toplam harcamalar (Gayri safi yurtiçi hasıla) içinde yüzde 70'e yaklaşan özel nihai tüketim harcamalarının kabaca yüzde 35'i kredi kartı ile yapılıyor. Özel tüketimdeki eğilimin reel düşüş yönünde olduğuna ilişkin ilk belirti, ekim ayı sonuçlarında alındı.

Hesaplamalara göre, 'e.t.t.e' endeksi, ekim ayında gıda harcamalarında yüzde 2.5, gıda dışında yüzde 0.1 geriledi. Toplam endeks ise yüzde 0.8 geriledi. Bunun anlamı, harcamaların reel olarak düşmesi demek. Altın ve akaryakıt harcamaları dışarıda bırakıldığında, endekste reel düşüş kabaca yüzde 1.5 daha fazla hesaplanıyor.

Kasım ayına ilişkin olarak da, ihracat tutarındaki yüzde 22'lik düşüş anlamlıdır. Bu düşüşün büyük bir bölümünü oluşturan parite etkisi dışarıda bırakılır ise kasım ayı ihracatında hesapladığımız yaklaşık yüzde 7'lik düşüş, sanayi üretiminin de düşük geleceğine işaret eder.

Üçüncü çeyreğe ilişkin büyüme sayıları TÜİK tarafından 15 Aralık tarihinde açıklanacak. Tarım ve hizmetler kesiminde farklı bir tablo ya da sürpriz yoksa olasılıkla üçüncü çeyrek büyümesi 'sıfır çizgisine' yakın çıkacak. Küçülme tablosu da olasılık içinde. Ama dördüncü çeyreğin küçülme biçiminde çıkacağına şüphe yok.

Küresel kriz ortamında her kesimin dikkati gelen haber ve verilere yönelmişken, bakanlarımızın (hem de ekonomi ile ilgili) bu verilerden haberinin olmadığını düşünmek bile yeterince kaygı verici değil mi?

★ ★ ★

Önceki gün açıklanan enflasyon verilerine bakılırsa uluslararası piyasalardaki emtia ve enerji fiyat düşüşlerinin etkisi çok hafif olarak iç fiyatlara da yansımış. Emtia ve enerji fiyatlarındaki düşüşün içeriye yansımaları, döviz kurundaki ekim ayı artışıyla frenlenmiş görünüyor. Yıl içinde emtia piyasasında sert yükselişler gösteren tahıl fiyatları, finansal krizin derinleşmesiyle yine sert biçimde düştü. Ancak bunun yurtiçine yansımaları aynı eğilimde olamadı. İçerideki düşüşün kasım ayında sınırlı olması, döviz kurundaki yükselişin geçici olabileceği konusunda yaygın bir bekleyişin olmadığını düşündürüyor.

ugur.gurses@e-kolay.net